

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **A. K.,** zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 8. 2005, č. j. 24 Az 526/2004 – 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátovi Mgr. Alexandru Vaškevičovi **se určuje** částkou 4550 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým bylo zastaveno řízení o jeho žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 30. 7. 2004, č.j. OAM-6687/VL-11-P08-2003. Tímto rozhodnutím mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud řízení zastavil podle § 47 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), neboť stěžovatel vzal žalobu výslovně zpět.

Stěžovatel v kasační stížnosti a jejím doplnění výslovně uvádí, že uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s. Konkrétně namítá, že se krajský soud nezabýval tím, zda stěžovatel úkon zpětvzetí žaloby učinil a zda byl s ohledem na svoje nedostatečné jazykové schopnosti vůbec schopen tento úkon učinit. Dále poukazuje na to, že neovládá český jazyk, a proto mu měl soud ustanovit tlumočníka. Neučinil-li tak, porušil čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Zdůraznil, že „žádný úkon směřující ke zpětvzetí žaloby neučinil a ani učinit nemohl, neboť český jazyk neovládá“. Také uvedl, že je-li obsahem soudního spisu listina, která by o takovém úkonu vypovídala, tak ji stěžovatel „zcela nepochybně nepodepsal“. Rovněž namítá, že napadené usnesení neobsahuje údaj o tom, jakým způsobem měl stěžovatel žalobu vzít zpět, a považuje je proto za nepřezkoumatelné. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně požádal o přiznání odkladného účinku.

Žalovaný se ve svém vyjádření k obsahu kasační stížnosti nevyslovil a její posouzení ponechal na zdejším soudu.

V upřesnění kasační stížnosti ze dne 1. 2. 2007 podaném k výzvě Nejvyššího správní soudu stěžovatel uvedl, že předmětné zpětvzetí žaloby podepsal; jeho obsah mu však nebyl znám a rozhodně nechtěl ukončit azylové řízení. Poukázal na to, že v souvislosti s azylovým řízením podepisoval celou řadu listin v českém jazyce, přičemž o obsahu těchto listin neměl žádnou povědomost. Spoléhal pouze na sdělení ostatních přítomných osob, případně pracovníků pobytového střediska. Dále zdůraznil, že zpětvzetí žaloby neobsahuje jeho skutečnou vůli.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel sice výslovně uvádí, že uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s., avšak v daném řízení, kdy napadá rozhodnutí o zastavení řízení, připadají v úvahu pouze důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikován ve Sb. NSS pod č. 625/2005).

Ze soudního spisu pak vyplynulo, že v žalobě sepsané dne 16. 8. 2004 v jazyce českém a podané k soudu 23. 8. 2004 stěžovatel uvedl ustanovení zákona č. 71/1967 Sb.,

správní řád, která podle jeho názoru žalovaný porušil, aniž by však zmínil, v čem tato porušení spatřuje. Dále poukázal na svoji situaci v Uzbekistánu a potíže s „w.“ a požádal o to, aby bylo nařízeno ústní jednání, kterému by mohl být přítomen. Dne 28. 7. 2005 bylo krajskému soudu doručeno formulářové podání nazvané „zpětvzetí žaloby proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci azylu“, kde bylo rukopisem vyplněno stěžovatelovo jméno, datum narození, státní příslušnost, evidenční číslo, datum podání žaloby a místo sepsání (v B.). Dále bylo odlišným druhem písma i barvou propisovací tužky uvedeno datum 26. 7. 2005 a podpis žadatele o azyl, který byl laickým pohledem shodný s podpisem stěžovatele na žalobě a podpisy na listinách obsažených ve správním spisu (např. na stěžovatelově žádosti o azyl, protokolu o pohovoru, plné moci udělené právnímu poradci SOZE k zastupování ve správním řízení). Krajský soud pak usnesením ze dne 18. 8. 2005 řízení zastavil, přičemž v odůvodnění uvedl, že stěžovatel vzal žalobu zpět, a proto řízení podle § 47 písm. a) s. ř. s. zastavil.

Pokud stěžovatel namítá, že je rozhodnutí krajského soudu nepřezkoumatelné, protože neobsahuje údaj o tom, jakým způsobem měl žalobu vzít zpět, nelze s ním souhlasit. Je sice pravdou, že tato skutečnost (tj. zda stěžovatel vzal žalobu zpět písemně, či ústně do protokolu, případně elektronicky s ověřeným podpisem a kdy se tak stalo) v odůvodnění chybí, avšak tento nedostatek nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost. Z usnesení je totiž zcela zřejmé, jakým způsobem krajský soud rozhodl (řízení zastavil) a proč tak učinil (stěžovatel vzal žalobu zpět), což je v daném případě zcela dostačující.

Má-li stěžovatel za to, že krajský soud pochybil, pokud mu pro řízení o žalobě neustanovil tlumočníka, opět s ním nelze souhlasit. K tomu, kdy je třeba ustanovit žalobci (stěžovateli) tlumočníka, se Nejvyšší správní soud vyjadřoval ve svých rozhodnutích již mnohokrát (např. rozsudek ze dne 31. 8. 2004, č. j. 4 Azs 261/2004 - 57, rozsudek ze dne 29. 7. 2004, č. j. 5 Azs 52/2004 - 45, publikován ve Sb. NSS pod č. 376/2004, nebo rozsudek ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, všechny dostupné na www.nssoud.cz); dospěl zde k závěru, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost vzniká soudu pouze tehdy, pokud potřeba ustanovit tlumočníka vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnosti nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejich prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. Další takovou skutečností však může být i to, že účastník se soudem komunikuje jiným než českým jazykem (tj. na písemnosti zasílané v českém jazyce reaguje podáními v jazyce cizím), nebo to, že z jeho projevů (vedených v jazyce českém) je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře. Výše uvedené zásady se v modifikované podobě uplatní i ohledně překládání soudních písemností, které jsou doručovány účastníkům, neboť při kombinaci ústního jednání a písemné komunikace mezi soudem a účastníky úkony písemné mají srovnatelný, ne-li větší význam, zejména tam, kde skutečnost, že se účastník v určité lhůtě nevyjádří, se považuje za jeho souhlas s určitým postupem – viz např. § 51 odst. 1 věta druhá s. ř. s. Obecně lze k mezím této povinnosti soudu poukázat na stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05.

V dané věci však žádné pochybení krajského soudu shledáno nebylo. Stěžovatel se soudem písemně komunikoval v jazyce českém, o tlumočníka nepožádal a z žádného jeho podání nebyla potřeba tlumočníka zřejmá. Za takové situace nelze než dospět k závěru, že krajský soud postupoval zcela v souladu se zákonem a k porušení práva na spravedlivý proces nedošlo.

Pokud se stěžovatel domnívá, že soud měl zkoumat, zda byl schopen zpětvzetí žaloby podat, nelze s ním souhlasit. Jak vyplynulo ze spisu, předmětná listina obsahuje podpis, který je více než podobný stěžovatelovým podpisům na listinách obsažených jak v soudním tak správním spise a krajský soud tak zcela oprávněně považoval toto zpětvzetí žaloby, za listinu, která plně vyjadřuje stěžovatelovu vůli. Stejně jako tak učinil v případě stěžovatelovy žaloby. Není možné po soudu požadovat, aby v případě každého podání ověřoval, zda vyjadřuje podatelovu skutečnou vůli či nikoliv. K tomu soud zpravidla přistoupí až tehdy, vyvstane-li o tom nějaká pochybnost. Tak tomu ale v daném případě nebylo.

Nakonec stěžovatel namítá, že zpětvzetí žaloby sice podepsal, avšak nebyl si vědom, co podepisuje, a proto není možné tomuto zpětvzetí přikládat nějaké účinky. Ani tuto jeho námitku neshledal zdejší soud důvodnou. S ohledem na to, že se jednalo o zpětvzetí žaloby na předtištěném formuláři, je vhodné poznamenat, že používání vzorů právních úkonů je v právním životě běžným jevem. V azylovém řízení pak vzory právních úkonů také nejsou ničím novým. Žalobci nezřídka podávají tzv. formulářové žaloby; v těch vedle předtištěné identifikace žalovaného Ministerstva vnitra ručně doplňují identifikaci vlastní osoby, specifikují soud, jemuž je podání určeno, a dále k předtištěným obecně formulovaným žalobním námitkám ručně dopisují konkrétní skutková tvrzení, a to buď sami, nebo za pomoci pracovníků nevládních organizací či pracovníků pobytových středisek. Takové žaloby soudy běžně projednávají a rozhodují o nich. Stejně tak zpětvzetí žaloby učiněné na předtištěném formuláři, které je vlastnoručně podepsáno a nevzbuzuje žádnou pochybnost o tom, že obsahuje projev vůle žalobce, je zpětvzetím účinným; soud řízení o žalobě zastaví [§ 47 písm. a) s. ř. s.] a není důvodu, aby s ním zacházel jinak (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 54/2004 - 43, publikovaný ve Sb. NSS pod č. 861/2006).

Stěžovatel v kasační stížnosti nejprve tvrdil, že zpětvzetí žaloby nepodepsal vůbec, a poté, kdy byl zdejším soudem vyzván k upřesnění svého tvrzení, připustil, že tuto listinu sice podepsal, avšak bez znalosti jejího obsahu. Už toto jeho sdělení navozuje určitý dojem o nedůvěryhodnosti jeho vyjádření. Pokud tedy připustíme, že stěžovatel skutečně podepsal listinu, o jejímž obsahu neměl ponětí, a následně ji odeslal krajskému soudu, nemůže jít v daném případě tato skutečnost k tíži nikomu jinému než právě stěžovateli, resp. jeho přílišné důvěřivosti. Toto jeho tvrzení totiž není s to otřást právními účinky zpětvzetí žaloby; na stěžovatele nebyl vyvíjen žádný nátlak, a není tedy důvodu usuzovat na nějaké vady učiněného procesního úkonu. Nátlak při sepisu právního úkonu (ať již v podobě fyzického násilí, bezprávné výhružky, či tísně) by jistě mohl mít za následek jeho neplatnost, neboť takový úkon by nebyl učiněn svobodně. Stěžovatel však nic takového netvrdí; uvádí pouze, a to navíc velice nekonkrétně, že v souvislosti s azylovým řízením podepisoval mnoho listin, kterým nerozuměl, přičemž se spoléhal na blíže neurčené ostatní přítomné. Dokonce ani k výzvě zdejšího soudu, aby sdělil, kdo mu měl listinu sepisovat, se v odpovědi nevyjádřil. V souladu s obecnou právní zásadou, která ukládá každému „střežit si svá práva“, lze v daném případě zcela oprávněně na listinu, která obsahuje stěžovatelův podpis, nahlížet jako na takovou, která vyjadřuje i jeho vůli. Podání, které v projednávané věci došlo krajskému soudu, obsahovalo zřetelně vyjádřený požadavek na ukončení řízení, veškeré údaje potřebné k identifikaci stěžovatele i řízení, jehož byl účastníkem; krajský soud proto nepochybil, jestliže na základě tohoto podání řízení zastavil.

Také je vhodné zmínit, že již při podání žádosti o azyl byl stěžovatel poučen v jazyce, kterému rozumí, o svých právech a povinnostech, včetně práva kdykoliv se obrátit na Úřad

Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky a kontaktovat další organizace zabývající se ochranou zájmů uprchlíků. Nic tedy stěžovateli nebránilo pomoc některé z těchto organizací vyhledat.

Vzhledem k tomu, že nebyl naplněn stěžovatelem uplatněný důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátovi za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a písemné podání soudu týkající se věci samé ze dne 24. 10. 2005 částkou 2x 1000 Kč a 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném do 31. 8. 2006, a dále za písemné podání soudu týkající se věci samé ze dne 1. 2. 2007 částkou 2100 Kč a náhradu hotových výdajů částkou 300 Kč v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb., celkem 4550 Kč [od 1. 9. 2006 totiž nabyla účinnosti vyhláška č. 276/2006 Sb., která novelizuje vyhlášky č. 177/1996 Sb. tak, že za úkony učiněné advokátem po uvedeném datu, mu náleží odměna a náhrada již podle vyhlášky v novelizovaném znění (čl. II. vyhlášky č. 276/2006 Sb.)]. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. února 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu